

3. Analýza

3.1 Poskytnuté licence podle předmětu licenční smlouvy

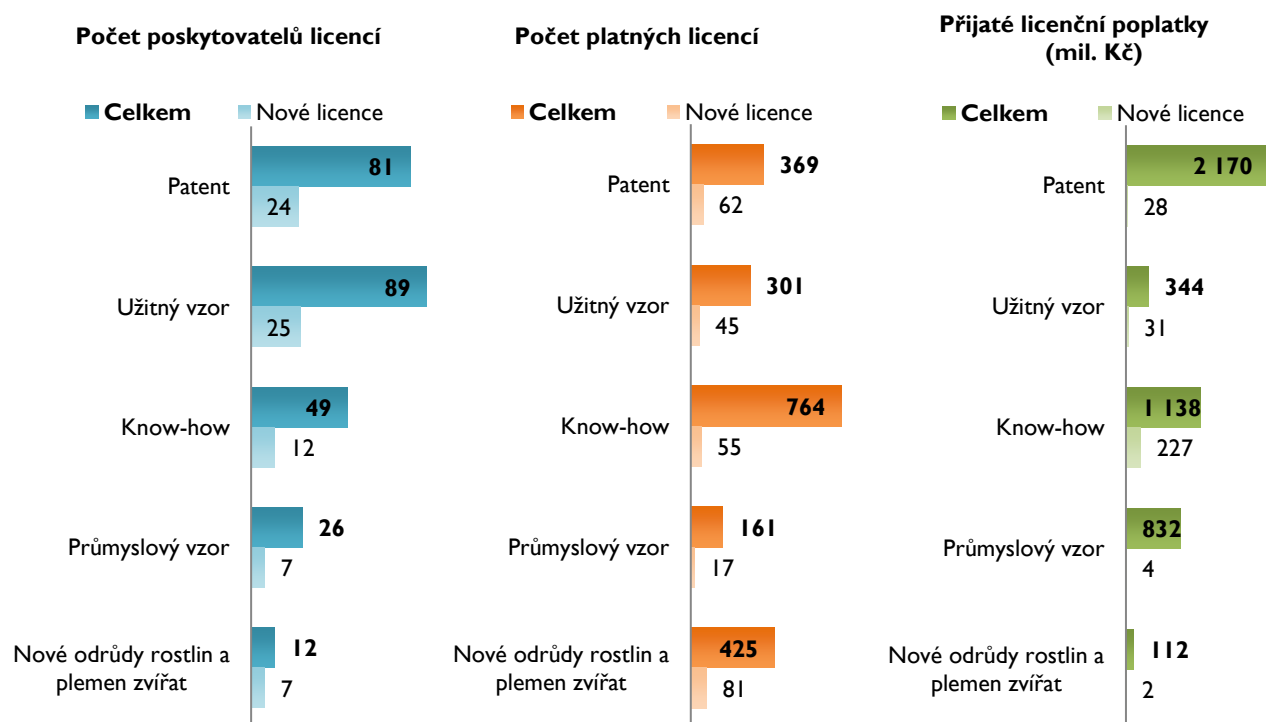
Zájem o licencování výsledků inovační činnosti v České republice zaznamenal v roce 2019 opětovný meziroční nárůst, když celkový počet sledovaných poskytovatelů licencí vzrostl o 7 %. U všech sledovaných předmětů průmyslového vlastnictví, vyjma patentů, byl zaznamenán jejich nárůst.

Počet uzavřených **licencí na patenty** je, stejně jako počet poskytovatelů, v posledních třech letech stabilní. To ovšem nelze tvrdit o výši přijatých poplatků – po dvou letech poklesu, přišel nárůst o 35 %. Ovšem je třeba zdůraznit, že finanční ukazatel je významně ovlivňován činností jednoho subjektu, spadajícího pod Akademii věd ČR. Na něj dlouhodobě připadá většina z celkového počtu získaných licenčních poplatků. Souhrnné licenční příjmy za ostatní subjekty zaznamenaly meziroční pokles o 11 %. V roce 2019 bylo v Česku 81 poskytovatelů licencí na patent, kteří poskytli celkem 369 patentových licencí a obdrželi na licenčních poplatcích částku blížící se k hranici 2,2 mld. Kč. Nových poskytovatelů patentových licencí bylo v tomto roce 24 a nově bylo poskytnuto celkem 62 patentových licencí.

Licencemi, které poskytují právo užívat technická řešení chráněná **užitným vzorem** (často označovaným jako tzv. „malý patent“), disponovalo o 20 % více subjektů než v předcházejícím roce. Zatímco v případě celkového počtu platných licencí došlo jen k mírnému nárůstu, tak celková výše zaplacených licenčních poplatků se zvýšila o více než 18 % ve srovnání s rokem 2018. Poskytovatelů licencí na užitný vzor bylo v roce 2019 nepatrně více než poskytovatelů licencí na patent, konkrétně se jednalo o 89 poskytovatelů. Nižší, oproti licencím patentovým, však byl počet poskytnutých licencí na užitné vzory (301) a výrazně nižší, než v případě patentových licencí, pak byly poplatky za tyto licence obdrženy. Přijaté licenční poplatky za užitné vzory činily 344 miliónů korun.

Počet poskytovatelů licencí na **průmyslový vzor** byl v roce 2019 nižší (26) než na užitný vzor, nižší byl i počet v tomto roce platných licencí (161), vyšší než v případě užitného vzoru, však byly přijaté licenční poplatky, kdy poskytovatelé licencí na průmyslový vzor obdrželi 832 miliónu korun. Podobná situace, jako v případě patentových licencí, opakovaně nastává i v oblasti přijatých licenčních poplatků za průmyslové vzory. Nejvýznamnější subjekt se výrazně podílí na celkové hodnotě licenčních příjmů, které meziročně poklesly o 20 %. Navzdory tomuto faktu počet poskytovatelů i množství poskytovaných licencí vykázaly nárůst o 8 % resp. 7 %.

Graf 1 - Platné poskytnuté licence dle předmětu licenční smlouvy pro rok 2019

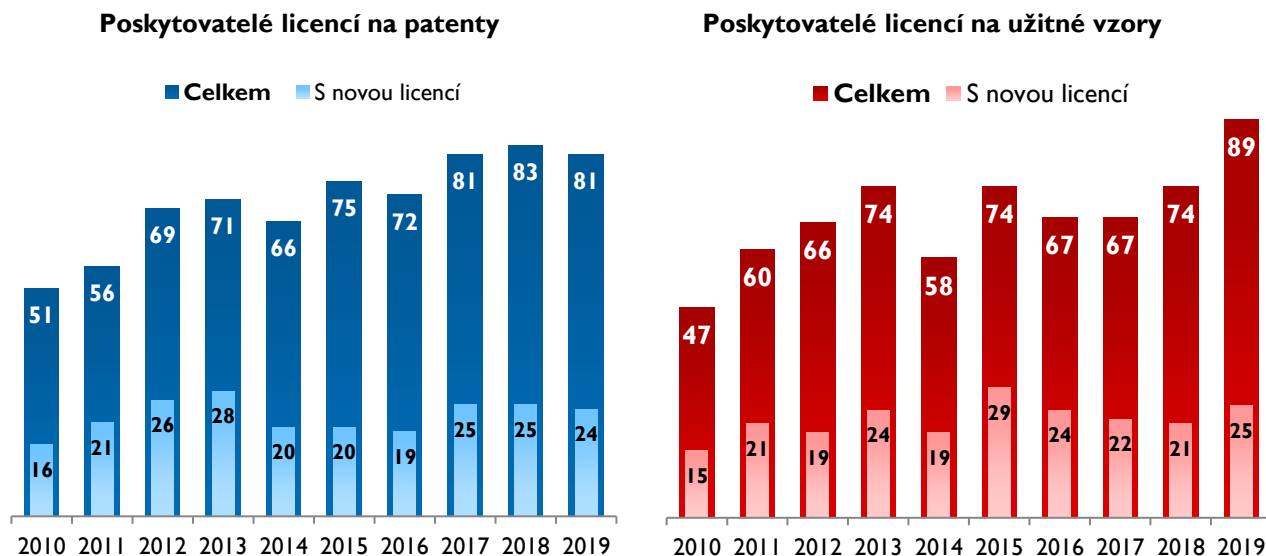
Počet poskytovatelů licencí na **nepatentované vynálezy (know-how)** se proti roku 2018 zvýšil o téměř 20 %, na 49 v roce 2019. Oproti tomu počet platných licencí meziročně poklesl o téměř 30 %, i tak ale bylo, ze všech typů ochrany, jednoznačně nejvíce poskytnutých licencí na know-how (764). Příjmy z poplatků za poskytnuté know-how však meziročně poklesly o téměř 50 % na 1,1 mld. Kč. Tento výrazný pokles oproti předcházejícímu období je do značné míry způsoben specifickým využíváním tohoto způsobu ochrany, kdy například v rámci velkých projektů může docházet v krátkém časovém úseku k udělování velkého počtu licencí na know-how. Platnost těchto licencí pak po ukončení projektu také končí.

Licence na nové odrůdy rostlin a plemen zvířat poskytuje dlouhodobě nejnižší počet subjektů, v roce 2019 se jednalo o 12 poskytovatelů, kteří poskytli 425 licencí. Přestože došlo k poklesu celkového počtu uzavřených licenčních smluv, tak inkasované licenční poplatky zaznamenaly mírný nárůst na hodnotu 112 milionů korun v roce 2019.

3.2 Poskytnuté licence na patenty a užitné vzory

Z dlouhodobého pohledu je patrný postupný nárůst zájmu o poskytování licencí na patenty i užitné vzory (viz graf 2 a 3). Zatímco v případě patentů byla zaznamenána v posledních 3 letech určitá stagnace v počtu poskytovatelů, v případě užitných vzorů dochází v poledním roce k jejich výraznějšímu nárůstu. V roce 2019 tak byl poprvé od roku 2013 zaznamenán vyšší počet poskytovatelů licencí na užitné vzory než na patenty. V konkrétních číslech se jednalo o 51 poskytovatelů licencí na patenty v roce 2010 a 81 v roce 2019. V případě licencí na užitné vzory to bylo 47 poskytovatelů v roce 2010 a 89 v roce 2019.

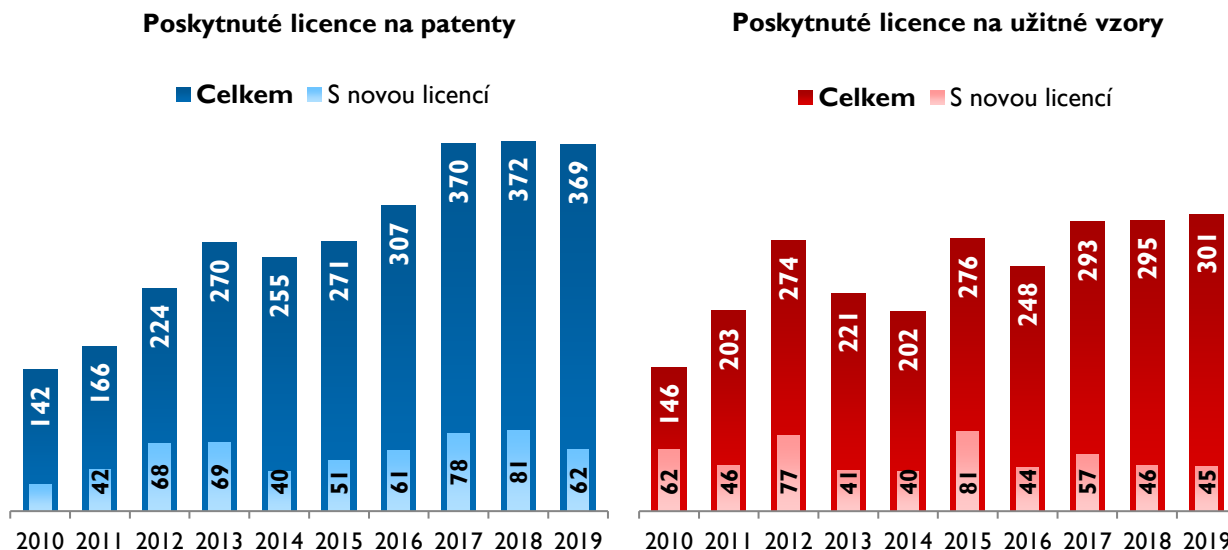
Graf 2 - Počet poskytovatelů platných licencí na patenty a užitné vzory v letech 2010–2019

Pokud se podíváme na počty poskytnutých licencí na patenty, vidíme, že křivka vývoje od roku 2010 svým tvarem kopíruje vývoj počtu poskytovatelů. Od začátku sledovaného období docházelo k nárůstu a v posledních třech letech lze hovořit spíše o stagnaci. Zatímco v roce 2010 bylo evidováno 142 licencí poskytnutých na patent, pak se v roce 2019 jednalo již o 369 poskytnutých patentových licencí. Vývoj počtu poskytnutých licencí na užitný vzor kopíruje vývoj počtu jejich poskytovatelů až do roku 2016 a v posledních dvou letech dochází v tomto případě již ke stagnaci. V roce 2010 zaznamenáváme 146 licencí na užitný vzor a v roce 2019 se jednalo o 301. V roce 2019 byl zaznamenán pokles počtu nově uzavřených licenčních smluv. V případě patentů činil tento pokles 22 %. Naproti tomu u užitných vzorů byl, pokles pouze dvouprocentní.

Výše licenčních poplatků byla v roce 2019, jak v případě patentů, tak u užitných vzorů, vyšší než v roce 2018. Podrobněji se licenčním poplatkům věnuje kapitola 3.3.

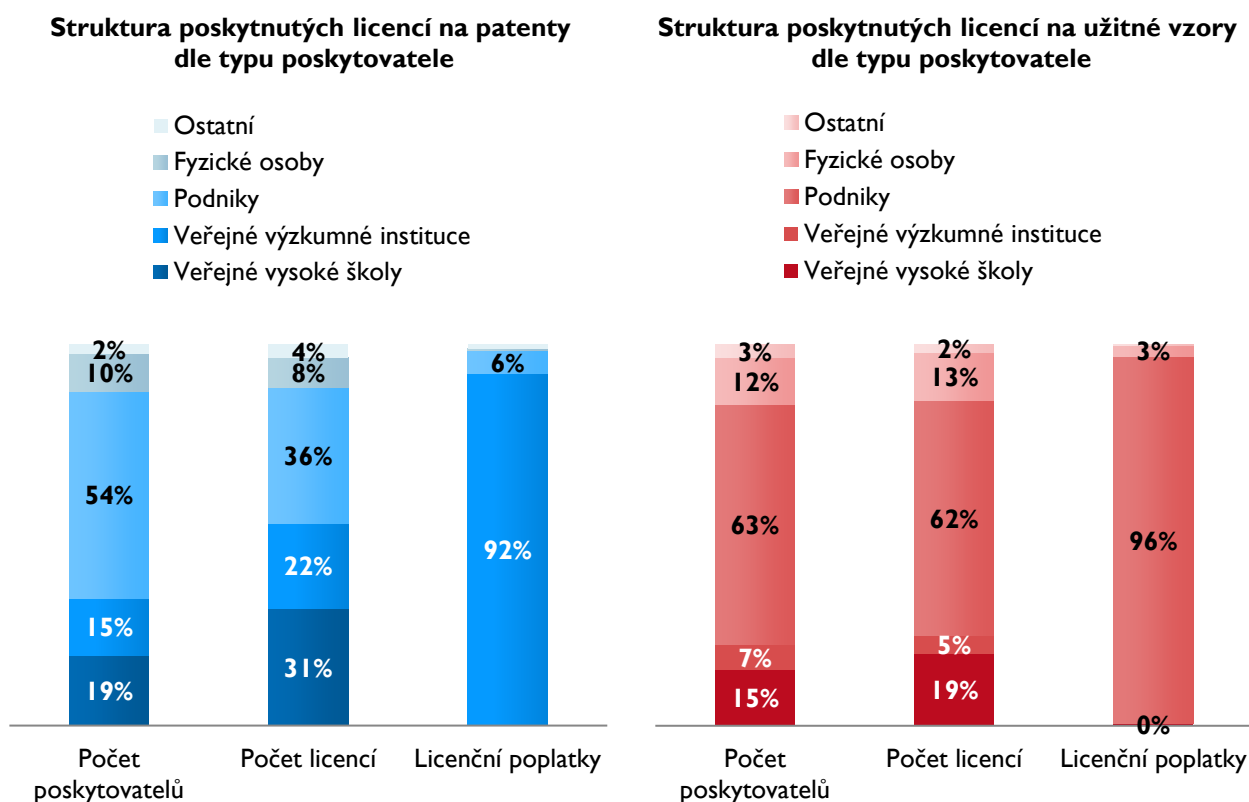
Graf 3 - Počet poskytnutých platných licencí na patenty a užité vzory v letech 2010–2019

Mezi poskytovateli licencí jsou nejčastěji zastoupeny podniky (v roce 2019 poskytovalo licence na patent 44 podniků a na užitný vzor 56 podniků) následované vysokými školami. Výrazný rozdíl v preferencích mezi licencemi na patenty a užité vzory nastává u veřejných výzkumných institucí – pouze 6 z nich poskytovalo licenci na užitný vzor, zatímco licenci na patent poskytovalo 12 institucí.

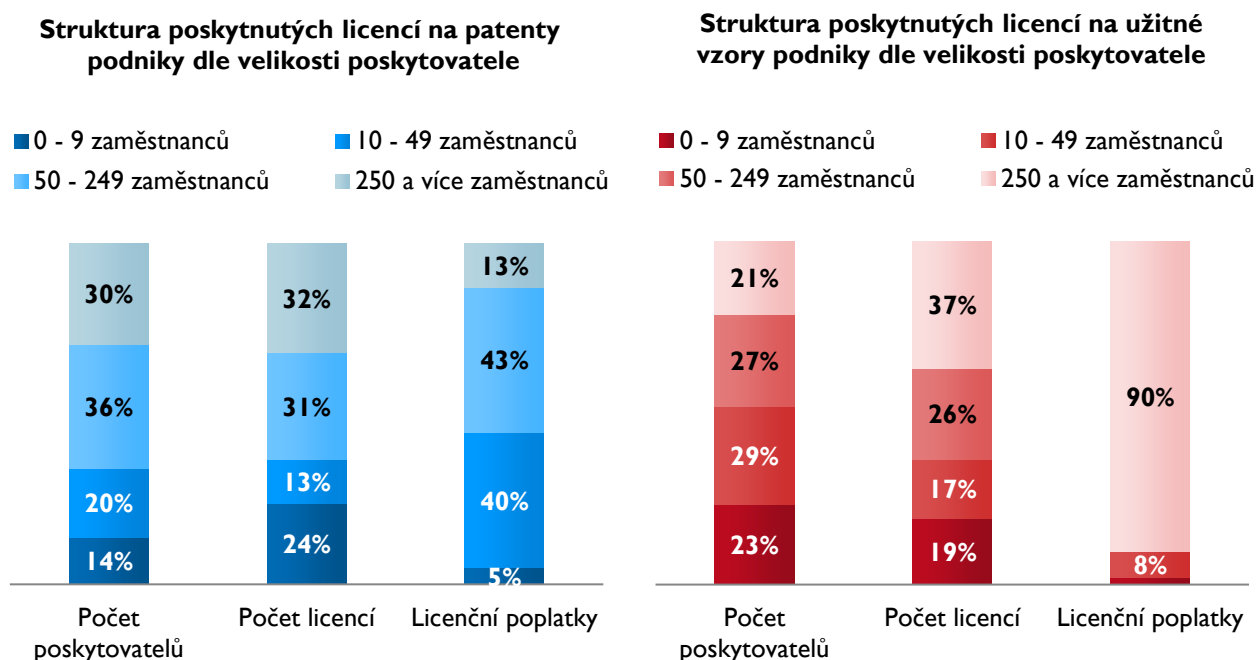
Zatímco nejvíce poskytovatelů licencí je mezi podniky, a to více než polovina, tak nejvíce na licenčních poplatcích za **patenty** získávají veřejné výzkumné instituce (2,0 mld. Kč), jedná se o 92 % všech licenčních poplatků za patenty vyplacené v roce 2019. Zbývající licenční poplatky připadají především na podniky (131 mil. Kč). V případě licencí na užité vzory podniky dominují jak v počtu poskytovatelů (56), udělených licencí (186), tak také ve výši licenčních poplatků přijatých za využívání užitných vzorů (334 mil. Kč). V roce 2019 bylo mezi poskytovateli licencí na užité vzory 63 % podniků, které přijaly 96 % veškerých licenčních poplatků.

Graf 4 - Struktura poskytnutých licencí na patenty a užité vzory dle formy poskytovatele v roce 2019

Z grafu 5 je patrné, že licence na **patenty** (v menší míře i na **užitné vzory**) nejčastěji poskytují podniky střední (50–249 zaměstnanců) a velké (250 a více zaměstnanců). Zanedbatelný však není ani počet poskytovatelů a poskytnutých licencí z řad mikro a malých podniků. Mikro podniky (do 9 zaměstnanců) tvořily v roce 2019 14 % poskytovatelů patentových licencí a na licenčních smlouvách se podílely 24 %. Malé podniky (10-49 zaměstnanců) pak mezi poskytovateli patentových licencí zaujímaly pětinu a ze všech poskytnutých patentových licencí jim náleželo 13 %. V případě malých podniků rozhodně nejsou zanedbatelné ani obdržené licenční poplatky, kdy v roce 2019 obdržely 40 % všech licenčních poplatků za patenty. Na střední podniky pak připadalo 43 % licenčních poplatků a na podniky velké pouze 13 % licenčních poplatků za patenty. Podobné zastoupení na poskytovatelích i poskytnutých licencích mají mikro a malé podniky i v případě užitných vzorů, nicméně co se týká poplatků za poskytnuté licence na užitné vzory, dominovaly jednoznačně velké podniky, kdy jim v roce 2019 připadalo 90 % těchto licenčních poplatků. Z dlouhodobějšího hlediska posledních 10 let míří nejvíce licenčních poplatků do velkých podniků, tj od roku 2010 připadalo na velké podniky v průměru 54 % licenčních poplatků za patenty a 79 % licenčních poplatků za užitné vzory.

Graf 5 - Struktura poskytnutých licencí na patenty a užitné vzory dle velikosti poskytujících podniků v roce 2019

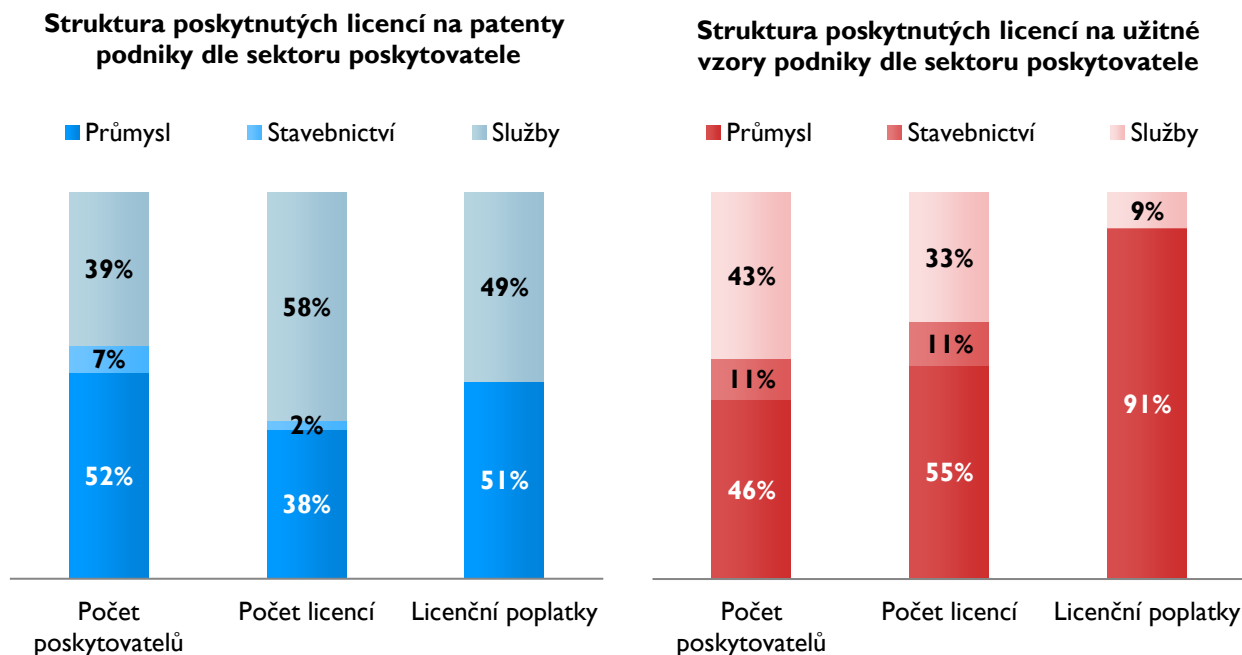

Převážná většina podniků v roli poskytovatelů licencí na **patenty** i **užitné vzory** působila v sektoru průmyslu a služeb (viz graf 6). Naopak v sektoru zemědělství byla vykázána jen minimální aktivita v podobě 1 patentové licence. V porovnání s dalšími dvěma, v tomto ohledu významnými, sektory vykazuje zanedbatelnou aktivitu v licencování i sektor stavebnictví a to jak v počtu poskytovatelů, tak v počtu poskytnutých licencí a výše licenčních poplatků.

Co se týká licencí na patenty, tak zde v ukazateli počet podniků dominuje průmysl (52 %) a následují služby (39 %), v případě počtu licencí je pak poměr opačný, kdy připadá 58 % poskytnutých licenčních smluv na služby a 38 % na průmysl. U licenčních poplatků za patenty je poměr průmyslu a služeb téměř vyrovnaný.

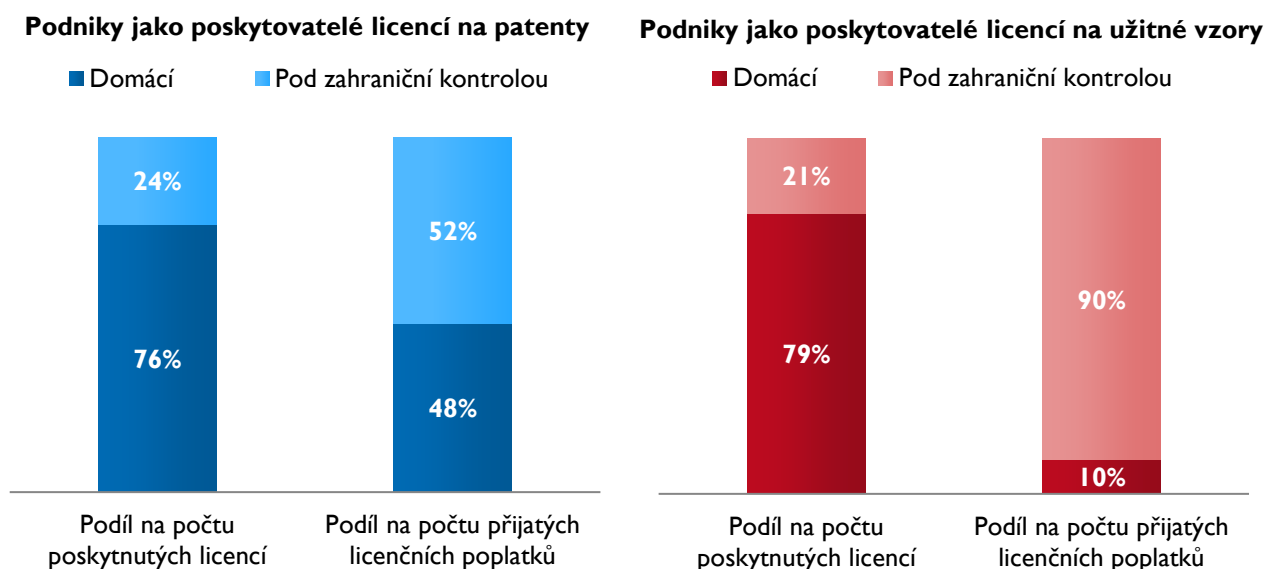
U licencí na užitné vzory je vyšší podíl průmyslu jak u poskytovatelů licencí (46 % vs. 43 % za služby), tak i v případě poskytnutých licencí (55 % vs. 33 % za služby). Naprosto dominantní převahu průmyslu pak nacházíme u licenčních poplatků, kdy v roce 2019 připadalo na tento sektor 91 % všech licenčních poplatků přijatých za užitné vzory.

Graf 6 - Struktura poskytnutých licencí na patenty a užité vzory dle hlavní ekonomické činnosti poskytujících podniků v roce 2019

V mezipodnikovém srovnání je zajímavým faktem, že nejvíce licenčních poplatků za **patenty** i **užité vzory** získávají podniky pod zahraniční kontrolou, přestože poskytují menší počet licencí.

Graf 7 - Podíl podniků na počtu licencí a výši přijatých licenčních poplatků dle afilace v roce 2019

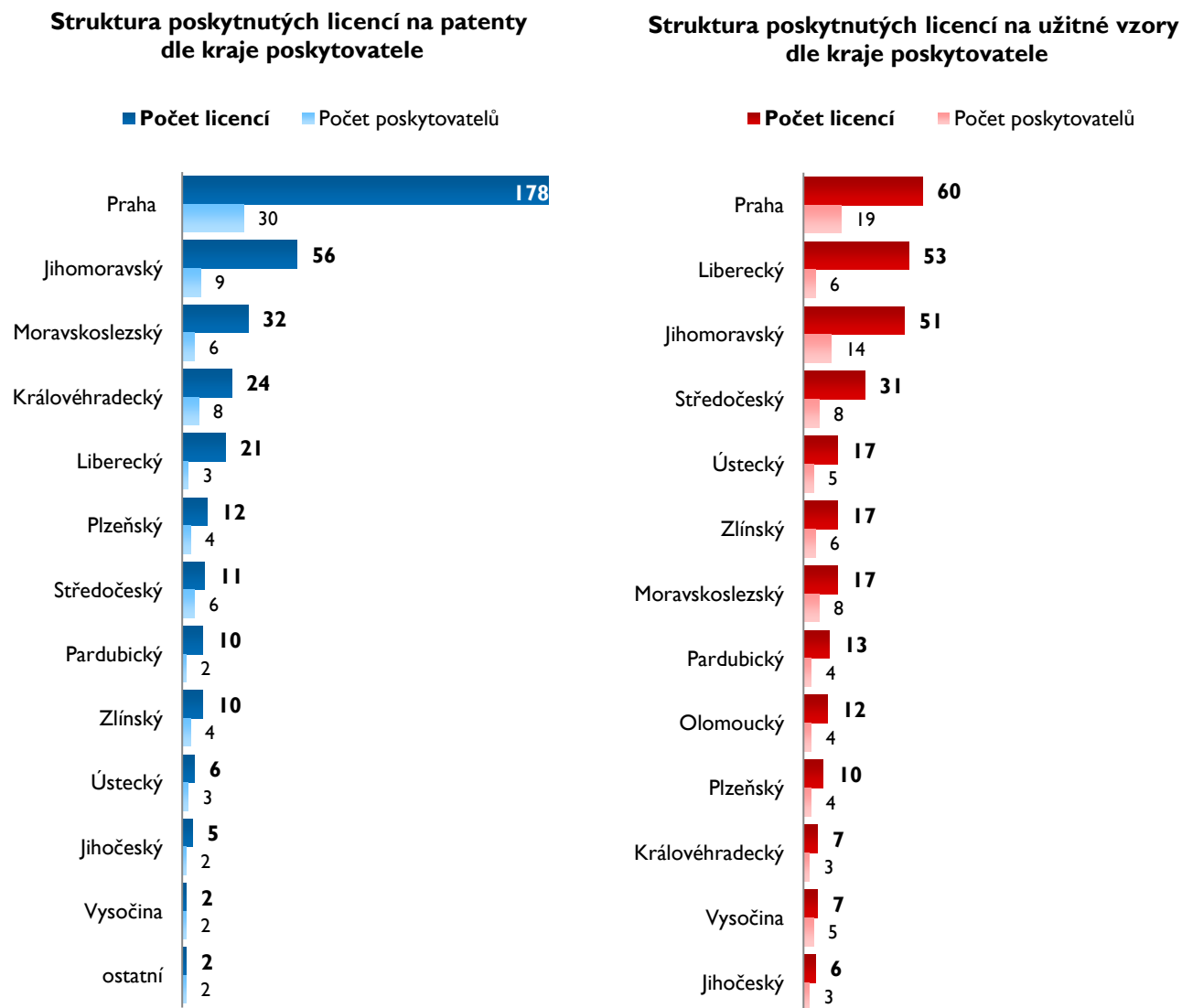
Rozdělení dle územního členění

Téměř polovina ze všech platných licenčních smluv na **patenty** (178) měla v roce 2019 poskytovatele se sídlem v Praze. Významně se na tomto faktu podílely veřejné výzkumné instituce, jejichž 80 poskytnutých licencí představovalo celých 45 % všech licencí poskytnutých subjekty se sídlem na území hlavního města Prahy. S poměrně velkým odstupem, za výrazného přispění veřejných vysokých škol, následují kraje Jihomoravský a Moravskoslezský (viz graf 8). Tyto kraje, nepočítáme-li Prahu, hrají prim i z dlouhodobého hlediska. Vůbec nejnižší počet poskytnutých licencí na patenty připadl na Karlovarský, Ústecký a kraj Vysočina.

Z pohledu poskytnutých licencí na **užitné vzory** byly podíly jednotlivých krajů vyrovnanější, což je částečně způsobeno i nižším zastoupením veřejných vysokých škol a veřejných výzkumných institucí mezi poskytovateli. Ochranu užitným vzorem (jako levnější a rychlejší alternativu k patentu) využívají spíše podniky. Opět převažují poskytovatelé se sídlem v Praze, kteří v roce 2019 poskytli 60 licencí na tento typ průmyslového vlastnictví. Následují Liberecký a Jihomoravský kraj (viz graf 8). V Karlovarském kraji nebyla v uvedeném roce zaznamenána žádná licence na užitný vzor.

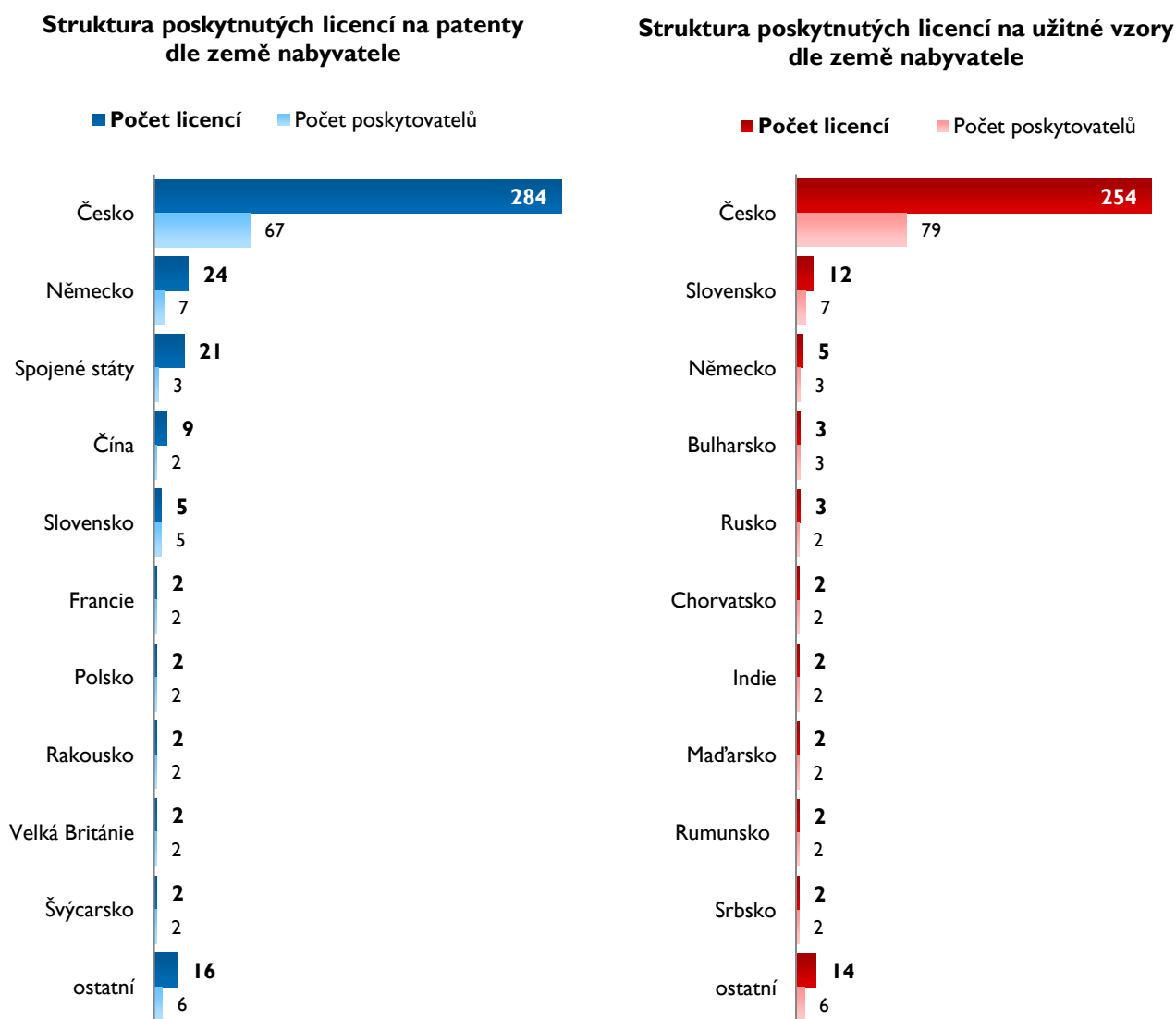
Graf 8 - Počty poskytovatelů a poskytnutých licencí na patenty a užitné vzory dle sídla poskytovatelů v roce 2019

Většina licencí na **patenty** a užité vzory je uzavírána mezi subjekty z České republiky. Pouhých 23 % licencí na patenty resp. 17 % licencí na užité vzory mířilo v roce 2019 za hranice. To sice znamená mírný meziroční nárůst, ale z pohledu posledních 10 let se jedná stále o podprůměrné hodnoty. Pro srovnání – v roce 2010, byl zaznamenán podíl licencí poskytovaných do zahraničí v případě patentů (52 %) a užitných vzorů (31 %) výrazně vyšších hodnot. Nejvíce licencí na patenty bylo v roce 2019 poskytnuto subjektům z Německa a Spojených států (viz graf 9), které jsou také za posledních 10 let nejvýznamnějším nabyvatelem licencí.

Licence na **užitné vzory**, které mířily v roce 2019 za hranice České republiky, končily zejména v sousedních zemích – nejčastěji na Slovensku. Z pohledu posledních 10 let pochází nejvíce nabyvatelů právě ze Slovenska, kam v průměru směřovalo 4,2 % všech licencí na užité vzory.

Graf 9 - Počty poskytovatelů a poskytnutých licencí na patenty a užité vzory dle země smluvního partnera v roce 2019

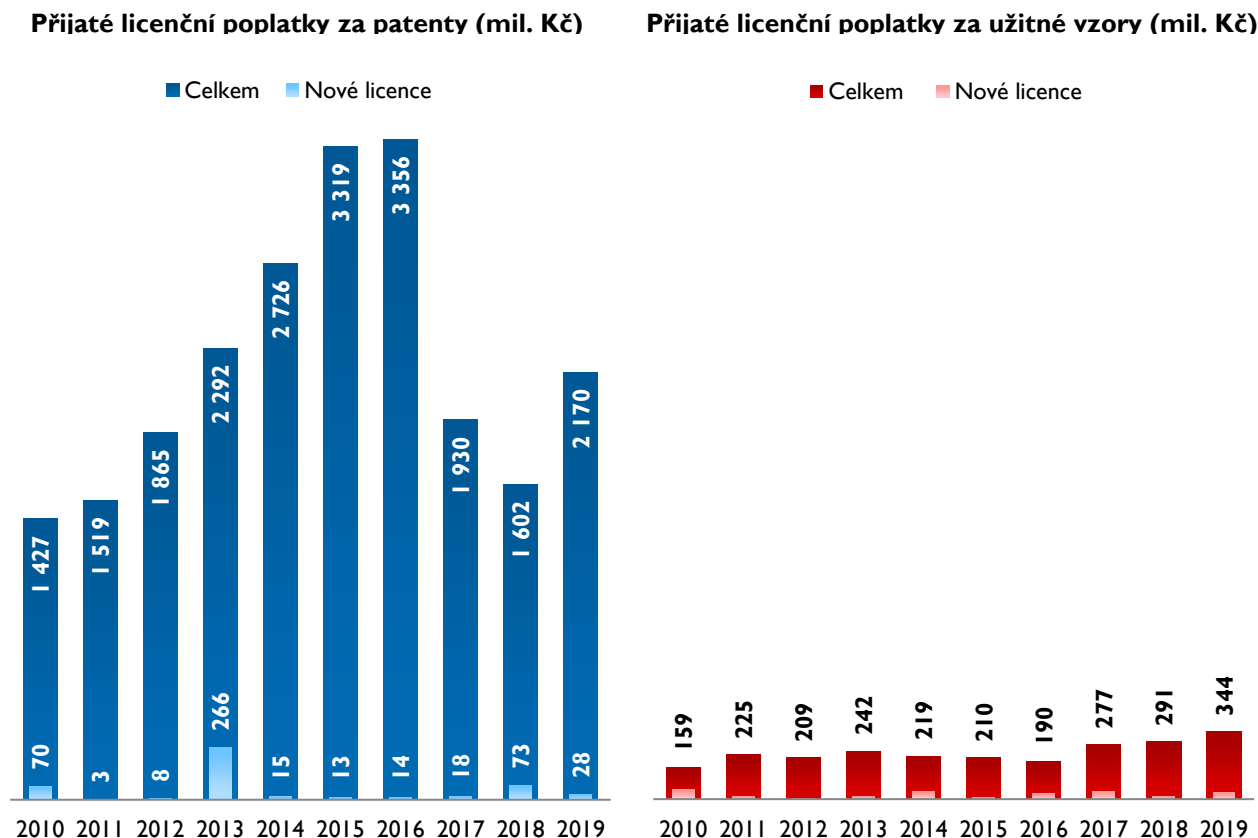

3.3 Příjem z licenčních poplatků za patenty a užité vzory

Celkové příjmy z licenčních poplatků za **patenty** zažily po dvouletém propadu v roce 2019 znovu vzestup (viz graf 10). Tento vzestup je dán opětovných navýšením inkasovaných licenčních poplatků dominantního subjektu.

Celkové příjmy z licenčních poplatků za **užité vzory** pokračovaly i v roce 2019 ve svém pozvolném růstu. Projevují se zejména stabilní příjmy významných poskytovatelů licencí zejména z oblasti pivovarnictví, které zaznamenávají i poměrně vysoké příjmy za nově uzavřené licenční smlouvy. Nicméně celkové příjmy z licenčních poplatků za užité vzory jsou řádově nižší, než jak je tomu za patenty.

Graf 10 - Výše přijatých licenčních poplatků za patenty a užité vzory v letech 2010–2019

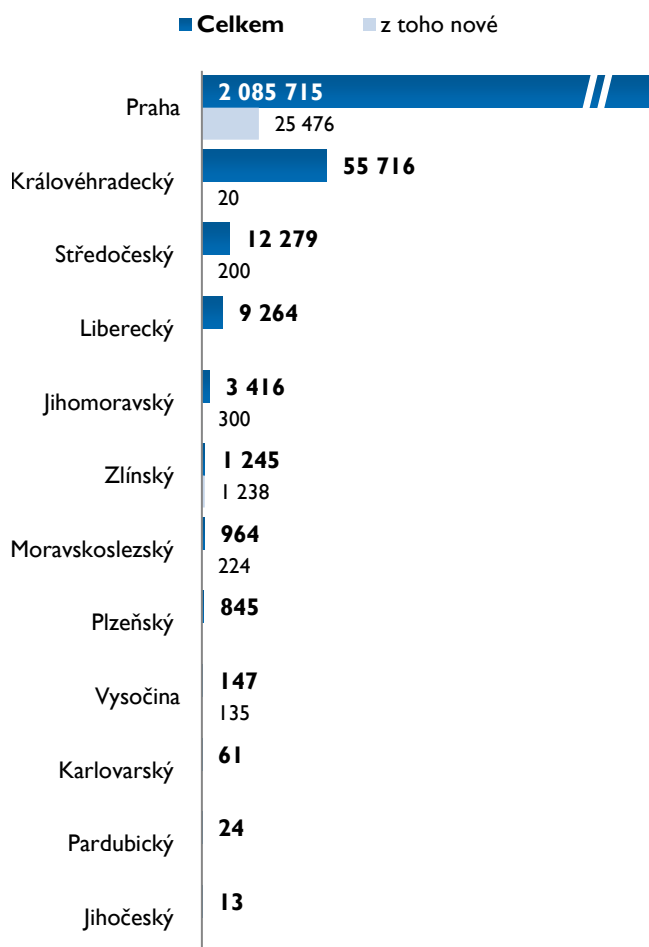
Rozdělení dle územního členění (licenční poplatky)

Nejvíce poplatků z licencí na **patenty** získali v roce 2019 poskytovatelé z hlavního města Prahy (2,1 mld. Kč) – viz graf 11, která je dominantní po celé sledované období. Druhým je kraj Královéhradecký, který je na pomyslném stříbrném stupínku již od roku 2016 a v součtu posledních 10 let získali více pouze majitelé patentů z Plzeňského kraje. Naopak nejméně úspěšné byly ve stejném období subjekty z Karlovarského kraje, když celkem od roku 2010 získaly na licenčních poplatcích za patenty pouhých 610 tis. Kč.

Největší část licenčních poplatků za **užité vzory** směřovala v roce 2019, stejně jako v případě patentů, do Prahy (212 mil. Kč) následované Středočeským krajem (87 mil. Kč) a to i v dlouhodobém průměru za posledních 10 let. Bez příjmů z licencí na užité vzory zůstali v roce 2019 v Karlovarském kraji. Avšak z dlouhodobého pohledu celkových získaných poplatků od roku 2010 utržili nejméně poskytovatelé z Jihočeského kraje (556 tis. Kč).

Graf 11 - Výše přijatých licenčních poplatků poskytovateli licencí dle jejich sídla v roce 2019

Struktura přijatých licenčních poplatků za patenty dle kraje poskytovatele (v tis. Kč)

Struktura přijatých licenčních poplatků za užité vzory dle kraje poskytovatele (v tis. Kč)

Nejvíce zahraničních poplatků za licence na **patenty** pocházelo v roce 2019 z USA (2,0 mld. Kč) a Číny (56,3 mil. Kč). Z obou zemí získali čeští poskytovatelé licencí od roku 2010 až 41násobně vyšší sumu licenčních poplatků za patenty než ze samotné České republiky. A to i navzdory faktu, že u nás „zůstalo“ přes 74 % všech poskytnutých licencí na patenty.

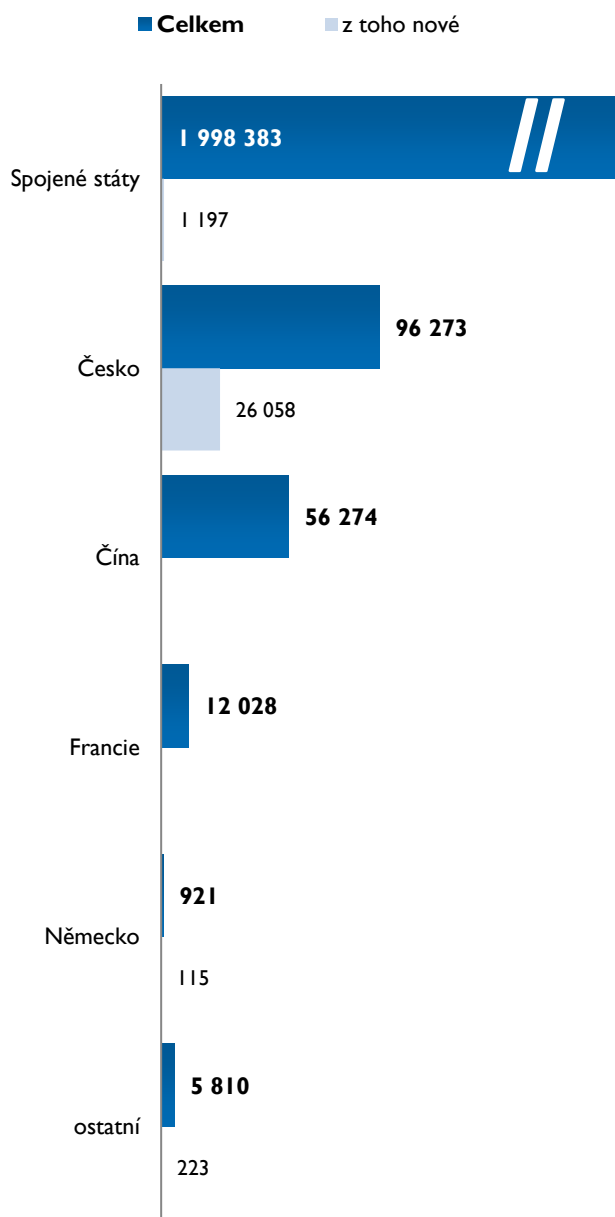
Nejvíce přijatých licenčních poplatků za **užitné vzory** připadlo v roce 2019 na Rusko (68 mil. Kč), které je spolu s Ukrajinou nejvýznamnějším zdrojem příjmů za poskytnuté užité vzory i v součtu poplatků od roku 2010. Jestliže v tomto období let 2010 - 2019 pouhá 2,4 % všech přijatých licenčních poplatků za patenty pocházelo od českých nabyvatelů, u licencí za užité vzory byl podíl domácích nabyvatelů 14,6 %.

Graf 12 - Výše přijatých licenčních poplatků poskytovateli licencí na patenty a užité vzory dle země smluvního partnera v roce 2019

Struktura přijatých licenčních poplatků za patenty dle země nabyvatele (v tis. Kč)

Struktura přijatých licenčních poplatků za užité vzory dle země nabyvatele (v tis. Kč)

3.4 Příjem z licenčních poplatků za další sledované ochrany duševního vlastnictví

Z pohledu licenčních poplatků za další sledované druhy ochrany duševního vlastnictví (viz graf 13) dosahují nejvyššího významu licence na **know-how**, a to i přes téměř padesátiprocentní propad příjmů v posledním roce.

Příjmy z licencí na **průmyslové vzory** jsou ovlivněny velkými subjekty a vyšším podílem příjmů za nově udělené licence. V důsledku toho dochází k nižší míře rozložení příjmů na více let a tedy vyšším rozdílem mezi jednotlivými roky v časové řadě (viz graf 13). V důsledku velmi nízkých příjmů za nové licence došlo v roce 2019 také k propadu příjmů za tyto licence celkem.

Příjmy z licencí na **nové odrůdy rostlin a plemen zvířat** v posledních třech letech stagnují. Způsobeno je to zejména nízkými příjmy za nově uzavřené licence, které klesají již čtvrtým rokem a v roce 2019 dosahovaly pouze 1,8 mil Kč.

Graf 13 - Výše přijatých licenčních poplatků za ostatní předměty duševního vlastnictví v letech 2010–2019 (mil. Kč)

